

Finansdepartementet

15.04.2024

Deres ref. 22/6839

NOU 2023:30 Utfordringer for lønnsdannelsen og norsk økonomi – NITOs høringssvar

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon er med våre mer enn 107 000 medlemmer landets største organisasjon for ingeniører og teknologer. Vi organiserer i alle sektorer, men er størst i privat sektor.

NITO oversendte i oktober 2023 våre innspill til utvalget.¹ Etter NITOs syn har utvalget levert en god og grundig utredning, men finner beklageligvis lite igjen av perspektivene vi tok opp i utvalgets konklusjoner, blant annet vårt ønske om å få utredet om modellens fundament står seg.

NITO er opptatt av at norsk økonomi har høy verdiskaping, lav arbeidsledighet, høy produktivitet og at virksomheter i Norge er konkurransedyktige.

Selv om de lokale oppgjørene tar utgangspunkt i en felles virkelighetsforståelse, og resultatet fra de sentrale frontfagsforhandlingene, skal likevel resultatet bestemmes lokalt basert på avtalte kriterier, og skal derfor kunne variere fra bedrift til bedrift. Men det som skulle være en samlet norm over tid for andre tariffområder oppleves å ha blitt en årvisst fasit ned til den enkelte virksomhet. Betydningen av de tariffavtalte kriteriene utvannes og de lokale vurderingene innsnevres. Dette er ikke i tråd med intensjonen i frontfagsmodellen og heller ikke i tråd med intensjonen i tariffavtalene partene har inngått med hverandre.

Samtidig er det viktig for oss at både privat og offentlig sektor har tilgang på godt kvalifisert arbeidskraft. I en tid med generelt stort behov for arbeidskraft – ikke minst innen helse- og omsorgssektoren - peker utvalget på at utdanningskapasiteten må økes og ansatte må få muligheten til å kvalifisere seg til andre oppgaver og yrker i sektoren. Det er vi enig i. NITO frykter likevel at dette ikke vil være tilstrekkelig for at unge skal velge helse- og omsorgsutdanninger i utgangspunktet, eller at de som allerede er utdannet vil bli i sektoren. Praktiseringen av frontfagsmodellen gjør at det over tid vil være mer lønnsomt for mange å velge utdanninger og yrker utenfor helse- og omsorgssektoren.

¹ <https://www.nito.no/contentassets/8fb401d4d43040c48f0629cdd396ce9b/brev/2023/brev---nitos-innspill-til-utvalg-om-utfordringer-for-lonnsdannelsen-og-norsk-okonomi-i-lys-av-nye-utviklingstrekk-frontfagsmodellutvalget.pdf>

Lignende problemstillinger møter også våre medlemmer i andre deler av offentlig sektor hvor lønnskorridoren mellom de med lav og høy inntekt er beskjedne. For høyt kvalifisert arbeidskraft med et alternativt arbeidsmarked utenfor offentlig sektor blir forskjellen i inntekt for stor med den konsekvens at mange velger å gå over til privat sektor. Over tid vil dette svekke kvaliteten på og tilbudet av offentlig tjenesteproduksjon i for stor grad.

NITO støtter derfor Akademikernes mindretallsmerknad. Det er avgjørende at lønnsdannelsen bidrar til en effektiv allokering av arbeidskraften, og den må også gi rom for nødvendige strukturelle endringer. NITO mener i likhet med Akademikerne at den fleksibiliteten som ligger i frontfagsmodellen må benyttes, for å sikre nødvendige offentlige finansierte tjenester og velferdsordninger i fremtiden. Det betyr ikke at utekonkurrerende industri ikke lenger skal være lønnsledende, men at gapet i lønn mellom sektorer kan bli redusert.

Praktiseringen av frontfagsmodellen har bidratt til å sementere forskjeller i lønnsnivåer mellom sektorer, og mellom kjønn. Det mener NITO er uheldig. Vi mener Frontfagsmodellutvalget burde åpne modellen for å justere skjevheter i lønnsnivået mellom grupper, slik at partene kan avtale å justere dokumentert kjønnsbaserte skjevheter mellom manns- og kvinnedominerte yrkesgrupper med større grad av frihet fra frontfagsrammen.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær